

Ramsaday college, Amta
 Prepared by - Mousumi Chattopadhyay
 Sanskrit Department
 Section - B, Hal-Sandhi
 4th Semester, General
वृत्तसन्धिप्रकरणम्

२) सूत्र - ष्टना षुः (ष्टना च्चुः)

क) स् + ष = स् > ष
 शमस् + षष्ठः = शमष् षष्ठः, (शाम् + षष्ठेः = शामष् षष्ठेः)

ख) स् + ट वर्ग = स् > ष
 शमस् + टीकते = शमष् टीकते, (शाम् + टीकते = शामष् टीकते)

ग) त्/द् + ट/ठ = त्/द् > ट्
 तद् + टीका = तट्टीका, (तद् + टीका = तट्टीका)
 तत् + टट्टकम् = तट्टट्टकम्, (तद् + टट्टकम् = तट्टट्टकम्)

घ) त्/द् + ड/ढ = त्/द् > ड्
 भवत् + डम्भुः = भवड् डम्भुः, (भवद् + डम्भुः = भवड् डम्भुः)

उद् + डीनः = उड् । (उद् + डीनः = उड् डीनः)

उद् + डीकते = उड् डीकते, (उद् + डीकते = उड् डीकते)

तद् + डुन्तम् = तड् डुन्तम्, (तद् + डुन्तम् = तड् डुन्तम्)

ङ) न् + ड्/ढ् = ण् > ष्

महान् + डामरः = महाण्डामरः, (महान् + डामरः = महाण्डामरः)

भवान् + डीकते = भवान् डीकते, (भवान् + डीकते = भवान् डीकते)

प) ष् + त्/थ् = त् > ष्, थ् > ठ्

पैष + ता = पैषा, (पैष + ता = पैषा)

सृष् + ता = सृष्ठा, (सृष् + ता = सृष्ठा)

सृष् + तः = सृष्टः, (सृष् + तः = सृष्टः)

षष् + थः = षष्ठः, (षष् + थः = षष्ठः)